

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an ..... Lei 200.—
Pe un jumătate an ..... Lei 100.—
Autorități și instituțiuni ..... Lei 500.—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria No. 36.
Telefon 7-60.

Desnădejdea țărănimii

Trăiește la țară de peste două luni. Sunt prin forța împrejurărilor maritor cotidian și trist în procesul de sărăcire progresivă și de desnădejde, pe care țărăimea română nu l'a mai trăit din preajma lui 1907.

Motivele, desfășurarea și consecințele răsmeriței pusă la punct de mareșalul Averescu, se cunosc. S'au desbătut în fața opiniei publice și în pretoriul tribunalului.

Cine a urmărit acest proces pe latura lui personală, e un ins strămt la gândire, lipsit de perspectiva amplă a ansamblului. Cine l'a urmărit pe latura lui reală, adică socială-istorică, va conveni că nu pledează nici un motiv care să mă siliască să-mi fie rușine, pentru că, eventual voiu infunda două săptămâni penitenciarul din Cluj.

De ce ar constitui o infamie cutezanța de a spune adevărului pe nume, chiar dacă ști că prin aceasta te expui la cele mai mari riscuri, cari numai beneficii personale nu-ți pot aduce?

Țărăimea de azi încearcă ca și la 1907, aceeaș desnădejde, aceeaș mizerie, aceeaș dramă chinuitoare de mistuire a nervilor și a zăgazurilor răbdării. Dacă am fi „băieți cuminiți” ne-am astupa urechile cu vată și pe ochi ne-am pune ochelari, ca să nu auzim și să nu vedem cecece se petrece la țară.

Nu putem sta însă cu mâinile în sân, impasibili și să nu vestim celor cari mai pot îndrepta ceva, că se apropie un nou 1907.

La țară e un spirit prerevoluționar — bine a spus d. Oct. Goga — toate semnele prevestesc o furtună. Criza agrară dublată de o aspră criză morală a transformat pe țărănul lui Cosbuc și Alexandri, într'un salahor întunecat, cu sufletul suspendat în neantul zilei de mâine și brațele oțelite pentru a se apăra împotriva celor cari îl desvâlușesc.

Țărănul de azi nu mai cunoaște hora și sărbătoarea, optimismul lui robust s'a transformat într'o decepție inveninată de mânie și de sete de răzbunare. Țărănul nostru, pe care toți trepădușii electorali, l'au mințit, l'au furat votul și l'au exploatat, nu mai știe decât scrășni din dinți și ură! Nu se mai încrede în nimeni și mai ales nu se mai încrede în domni. Năvrăgarul pentru țărăn a devenit dușman. Țărănul de azi nu mai are prieteni.

Orășanul care nu cunoaște viața dela țară decât din goana mașinei, nu-si poate imagina ce sinistru dramă se petrece aici.

Eu nu m'am mirat de loc când am citit în ziare, că zilele trecute opt țărani din jud. Timiș și-au aruncat toată recolta de grâu adusă la târg în Bega, pentru că cecece vād zilnic mi-a intrat în māduvă și m'a familiarizat de aproape cu mizeria. E în-

tr'adevăr revoltător ca după ce un țărăn ostenește de dimineața până seara un an întreg, să nu-si poată plăti la urmă nici impozitul către stat, chiar dacă vinde întreaga recoltă de grâu.

Am făcut acest calcul cu tatăl meu și cu câțiva țărani din satul meu natal și în toate cazurile am ajuns la aceeași îngrijorătoare concluzie.

Cauza este că impozitele agricole actuale au fost evaluate după o bază de impunere azi complet schimbată, când o felderă de grâu se vindea cu 100—150 lei iar una de porumb cu 80—120 lei, deci când țărăimea putea face ușor față îndatoririlor către fise. Tragedia este că impozitele au rămas aceleași pe când feldera de grâu a scăzut la 30 lei. E o constatare așa de simplă încât reducerea impozitelor ar trebui operată fără nici o discuție.

Nu aceasta este însă principala cauză a mizeriei dela țară. Ci sugrumarea literalmente a țărănului de către datoriile pe cari le are la bănci. Aproape nu găsești pe unul care să nu fie înglodat în datorii până în gât. Ultimul ban pe care îl agonisește în sudori de sânge trebuie să-l dea băncii și sunt rare cazurile când țărani pot achita regulat dobânzile, de amortizarea capitalului nici vorbă.

Nu ne-am revolta dacă vina ar purta-o țărani. Dar cei mai mulți s'au împrumutat cu ani în urmă, în vremuri de inflație monetară când banul se putea replăti cu aceeaș ușurință. Cei mai mulți s'au împrumutat cumpărând pământ, cu 40—50.000 jugărul, în nădejdea că în câțiva ani se vor desărcina de datoriile față de bancă din prețul recoltei, care pe atunci era bine plătită.

S'a întâmplat însă exact contrariul!

A intervenit perioada de devalorizare a cerealelor și de contracție monetară, aruncând pradă mizeriei, gospodari harnici și cinștiți, cari în împrejurări normale ar fi avut o situație materială înfloritoare.

În fața acestei stări de lucruri orice guvern românesc trebuie să intervină imediat și pe deasupra oricăror preocupări să aibă o singură grijă, cea mai mare problemă a prezentului: salvarea țărănimii.

— Nu suntem specialiști în materie economico-financiară dar propunem o soluție și justă și umană: statul să reducă datoriile agricole în măsura în care valoarea actuală a leului a crescut față de valoarea leului în momentul contractării respectivei datorii. Unitatea de măsură să fie cerealele, mijlocul prin care țărănul s'a gândit că-si poate amortiza datoria față de bancă. Așa că spre exemplu un țărăn care s'a împrumutat la bancă acum 4 ani, cu 10.000 lei, când grăul valora 100 lei feldera

Diversiunea autonomiei

Guvernul Iorga încolțit de nepriceperea lui și antipatia creșcândă în opinia publică a găsit ce a căutat: o mare diversiune. Presa guvernamentală și aceea care sprijină — după valoarea situației — guvernul a și început să trâmbezeze în lumea mare „pericolul mișcării pentru autonomia Ardealului”, pornită de partidul național-țărănesc.

Oare am putea să cerem în situația economică catastrofală în care se zbate lumea întreagă, onoratului guvern și presei sale să-și păstreze calmul și să nu aducă acuzații așa grave și gratuite partidului național-țărănesc?

Să precizăm:

Proiectul d-lui R. Boilă pentru reforma Constituției, cu autonomie regională, este o pătere cu totul personală, cum subliniază însuș autorul în prefață.

Partidul național-țărănesc prin consiliul prezidial nu și-a însușit acest proiect cum arată comunicatul care vorbește numai de descentralizare.

Organul partidului „Patria” precizează chiar azi că niciodată nici acum, nici în trecut nu s'a militat pentru autonomie (cum am zice noi autonomă sinucidere) ci numai pentru descentralizare, ca cel mai bun și propriu mijloc tehnic pentru guvernare a unei țări moderne.

Și când se știe că și în trecut conducătorii partidului național-țărănesc au refuzat dela 1 Decembrie 1918 până azi să ceară autonomie, atunci de ce această diversiune care nu poate fi mijlocul cel mai bun pentru desăvârșirea contopirei sufletesti atât de necesară mai ales azi în vremurile cataclismelor economice?

Sau poate cred guvernării noastre că trebuie să toarne apă la moara visului maghiarilor?

Să se discute lucrurile calm, chiar propuneri personale merită acest lucru. Nervozitatea guvernărilor arată slăbiciunea lor și noi suntem așa buni români să dorim a nu-i vedea descoperiți în fața minoritarilor.

„Patria” în articolul ei de azi ne-a talmăcit și credința noastră: descentralizare da, autonomie ba! „Chemarea”.

(adecă 10.000 lei = 100 feldere grâu), să fie obligat a plăti astăzi numai 3000 lei (adecă tot 100 feldere de grâu socotind grăul cu 30 lei feldera, așa cum se vinde azi). Ar fi o soluție nu numai salvatoare ci și echitabilă, fiindcă de fapt 3000 lei astăzi valorează cât 10.000 lei de acum 4—5 ani, când leul era nestabilizat și într'o continuă depreciere. Să nu ni-se spună nouă, că nu se poate, că e criză, că așa și pe dincoala, căci cunoaștem noi cum stau lucrurile. Știm că e criză și știm chiar că nu e o criză ciclică ordinară ca crizele de până acum, ci una de masivă încercare a însuși sistemului capitalist-burghez, dar cerem să vedem undeva o voință înfăptuitoare, un gest priceput de nivelare a asperităților social-economice, căci cu fiecare zi realitățile vor fi tot mai greu de dresat, pe cale amabilă.

Țărănul nostru nu mai e legat azi de nimic. Pământul lui ne mai având nici un preț, gospodăria sa întreagă ne mai plătind o ceapă degerată, e firesc ca instinctul lui de proprietate individuală să se diminueze mereu deodată cu creșterea urii sale împotriva orânduiri actuale.

Zadarnic îi mai spui țărănului de

criză mondială și alte explicații, pentru el platonice — când el nu vede nicăiri un gest care să-i aducă mântuirea.

Am rămas incrementat când guvernul Iorga n'a găsit alt mijloc de asanare a crizei noastre agrare decât... acordarea celebrei prime de export unei pleiade de intermediari, cari n'au nimic cu agricultura românească decât că o jefuiesc sistematic și cu pricepere.

Nu putea guvernul Iorga ca în loc să arunce câteva sute de milioane în buzunarele acestor dni, să fi redus cu suma respectivă impozitele agricole?! Ar fi fost o măsură sănătoasă și întremătoare, care ar fi dovedit că suntem aievea în zodia unui ritm nou, nu mai vechiu decât toate celelalte. Nu s'a făcut acest lucru, nu s'a ajutat cătuși de puțin agricultura, în schimb d. Argetoianu nu s'a sfiț să acorde sute de milioane, pentru salvarea financiară a fraților Berkovici.

Cu astfel de cărmaci, în aceste vremuri de sguduitoare prefațeri, când țărăimea nu mai are nimic de pierdut, fiindcă a pierdut totul, cine mira de un nou 1907?!

BAZU

Manifestul democratic uvrier

Scadențe cari se plătesc.

Așadar prevestirile lui Marx n'au fost rostite în van. Urișul, ce părea cioplit din granit, se elatină. Capitalismul a intrat în agonie... Când, imediat după pacea cea mare, care a pecetluit noua configurație a Europei, s'au manifestat primele sincope serioase ale amurgului, nababii finanței internaționale, regii petrolului, ai ferului și ai cărbunelui etc., trustul marilor trusturi, acești patricieni ai epocii noastre, au zâmbit schițând un gest de suverană nepăsare. Se credea, și nu fără oarecare motive, că totul nu e decât un accident că starea de lucruri din Rusia nu e decât un fapt divers, — o fărâșă din domeniul neglijabilului... **Marxism? Da!** Dar el trebuia să apară mai întâi în statele industriale. Așa glăsuiseră prorocii. Iată însă că în ciuda profetiilor americanii repudiau comunismul iar Anglia și vechea Republică Franceză. — e veche deși datează numai de 60 de ani — se concuroau într-o apărare statului quo, statul de pe urma cărui cele două surate biruitoare nu aveau decât de câștigat. Nimic prin urmare nu îndreptățește la serioase meditații. Inceputul sfârșitului datează însă de atunci când Europa s'a divizat din dublu punct de vedere: 1. învingătoare și învinsă, 2. industrială și agricolă. Izolată și ocupată militaricește Germania lui Bismark și a lui Moltke, ca un imperativ categoric al însăși existenței ei, a inaugurat era cohetajului spiritual cu mucalitul stepelor rusești, patria nouă a proletariatului celui mult care — asemenea odinioară lui Petru cel Mare — s'a dovedit capabil să dărâme din temelii pentru a construi găoacea în care se plămădește — zice-se — viața socială a zilei de mâine.

În felul acesta forțele Europei s'au polarizat în jurul Londrei și a Moscovei. Deoparte conservatorismul englez, care pentru necesități moderne desprăfuia soluții vechi, secondat de sfârșitul digerației a burgheziei franceze: de altă parte radicalismul uvrier însetat de a-și construi o lume nouă. Lupta pentru hegemonie a fost astfel deschisă. Și ea n'a fost deloc favorabilă capitalismului... bugete desechilibrate din cauza neînțelegerii realităților; antagonism între clasele sociale; somaj; supraproducție; lipsa de deuseuri din cauza complectei desorganizări a economiilor naționale; militarism intens dar dosit, supralicitarea produselor statelor industriale, fapt care aduce fatal disprețuirea ogorului și a statelor agricole în general... toate acestea au dus acolo unde am ajuns, probabil în virtutea unor forțe mai presus de noi. În soluțiile cari zilnic se dau pentru salvarea a ceea ce „se de salvat” nimeni nu mai crede. Motivul este că ele sunt vagi, confuze, anemice și foarte probabil este. Se simte nevoia de transformări radicale și nu de compromisuri. Eclectismele sunt și ele pe drie... Cuvintele noastre nu le vrem late ci îndrăsnite. Aceasta din motivul că partidul național-tărănesc, și în special tineretul lui, n'are ce căuta în dreapta dlui Vlad Aurel ci socotim că o primă condiție a existenței noastre, ca o organizație politică viabilă, este să îmbrățișăm deschis și cinstit acest liberalism al veacului nostru care se plasează exact în extrema contrară. De acest adevăr de tot simplu va trebui să se țină seama. Astfel am deveni niște inutili iar acțiunea noastră s'ar pulveriza într-o rușinoasă ză-

dărnicie. Conservatorismul e la noi suficient de ilustru reprezentat prin dl Duca și soții. A augumenta această sectă de retrograzi ar fi pentru noi o greșală pe care o am plăti scump. Convîngerea noastră se bazează pe scrutarea realităților. Evenimentele ce se petrec, în special în Anglia, sunt deosebit de semnificative. Din tot chaosul, care a decurs de pe urma prăbușirii invincibilei lire sterline, desprindem doar un fragment: Manifestul Comitetului partidului laburist, votat în ziua de 25 August la Manchester, a cărui rezoluție va rămânea ca o nouă declarație a drepturilor omului uvrier de pretutindeni. După ce constată că noul guvern național, în care birourile celor două partide, cu mentalități diametral opuse, s'ou dedat la o spureată împreunare, se afirmă respicând că actualul guvern nu-i decât o coaliție fără precedent impusă de marile bănci pentru ca acțiunea de salvare a lirei să fie plătită de cei mai săraci dintre săracii Angliei; — priu diferite restricțiuni și deminuări a mijloacelor de existență. Dar să citim: „Noi, muncitorii Angliei, nu admitem propunerile ce tind la reducerea nivelului de viață al clasei noastre și al serviciilor sociale. Suntem de acord cu consiliul general al Trade-Uniunilor că datoria unui guvern laburist este să lucreze în interesul clasei muncitorești, care reprezintă nouă zecimi din populația Angliei. Dacă este nevoie să se echilibreze bugetul să se facă aceasta prin impunerea bogăților. Aceștia să fie supuși regimului care se pregătește pentru cei săraci. Vreți economii? Să le faceți domnii cari vâncează pe moșiile lor și cari se încălzesc acum la soarele Rivierei. Atunci când bogătașii vor dona statului tot ce posedă ne vom gândi și noi, muncitorii, dacă trebuie să mai facem alt sacrificiu decât acelea pe cari le-am făcut până acum. Trei la sută din cetățenii englezi au un venit de 2 miliarde lire sterline pe an (circa 1600 miliarde lei). Ei pot deci face sacrificii. Clasa muncitorească nu are de unde!”... Seurt și categoric. Muncitorimea care reprezintă 9/10 din populația Angliei, constie de numărul și rostul ei, se opune a mai fi închiriată de plutocrație.

Astfel nemulțumirile se manifestă și se organizează peste tot. Până și țărânul nostru a început să nu mai fie strein de „duhul cel nou” care fâlăie pe deasupra Europei. De acest fapt ne-am convins personal. Colindând vara aceasta Nordul Ardealului, în apropierea unui centru forestier, m'am dat în vorbă cu țărâni, tăietori de lemne. „Cu cine ai votat frate Nicolae întreb eu pe unul chipes, înalt, de 32 ani, înșurat din toamna trecută? Omul e timid și se sfiește să-mi răspundă direct. — „La ț-a spune badea Grigore”. Acesta e un moșneag mic și cărnit. Și sfâtos nevoie mare. „Apoi noi, domnule, și scuipă piezis, noi am votat cu muncitorii dela fabrică. Noi la plug, ei la mașină”... Și badea Grigore razimat pe secure mă privește drept între sprâncene.

Aceasta e realitatea. La noi mai mult ca ori unde ea se datorește politicienilor de cabinet cari decenii de-arându-l au batjocorit democrația românească violându-o în tot ce avea ea mai sfânt.

Acum greșelile sunt scadențe. Și scadențele se plătesc.

Corneliu Albu.

Datoriile țărănești

I. Datele problemei. 1. Organizarea producției agrare prin intervenția directă a statului. (Organizare legală obligatorie). Este problema centrală a crizei economice și prin urmare și a crizei agrare. Necesitatea creierii forțate de unități noi de producție după un plan de ansamblu au adoptat-o în principiu și reprezentanții liberalismului ortodox. (Argetoianu: Rolul statului în dezvoltarea culturii. Conferință ținută la institutul social român). O eroare fundamentală în interpretarea fenomenelor social-economice, făcute constant de economiștii burghezi, constă în aceea că se iau drept bază de orientare în politica economică unele aspecte neesențiale ale procesului economic: fenomenele de schimb. De aceea criza a fost caracterizată în diferite chipuri: criză monetară și de credit, criză de desfacere sau comercială (supraproducție), criză de subconsumație etc. În realitate avem o criză de producție în înțelesul strict al cuvântului. Organizarea procesului productiv după un plan care să corespundă nevoilor sociale generale și care să urmărească ridicarea standardului de viață al majorității sărace, ridicând capacitatea de cumpărare a acestei majorități, ar o soluționa în mod complet și criza țărănească și pe cea muncitorească.

2. Organizarea desfacerii produselor agricole, prin eliminarea complectă a intermediarilor. Problema comerțului colectiv organizat. Aci se încradează și chestia prețurilor cerealelor în comerțul interior, cât și întreg comerțul exterior cu produse agricole.

Mulți cred că urcarea venitului solului și a productivității muncii țărănești este legată numai de raționalizarea muncii agricole prin mecanizarea ei și prin standardizarea produselor. Este just, dar numai într-o oarecare măsură. Noi știm că atât consumatorul cât și producătorul sunt ciupiți solid în venitul lor de o speță de inși inutili numiți: intermediari. Aceștia influențează profund prețurile, producând cascade și variații dăunătoare echilibrului economic și social.

3. Organizarea transporturilor de căi ferate, fluviale și maritime prin utilaj modern și tarife ieftine și prin stăpîrea bandișmului dela instituțiile publice de transport.

4. Chestiuni secundare:

a) Organizarea creditului agricol „într'un fel oarecare”. Credem că aceasta va veni în mod automat, neîntrebând de prea mari sforțări, odată realizată organizarea producției pe baze colective.

b) Stabilirea cuantumului datoriilor agricole și a cauzelor contractării lor. Cu această ocazie s'ar putea face, cu un pic de bunăvoință o întreagă reformă a regimului bancar, cel de astăzi fiind o adevărată piedică a progresului economic.

c) Stabilirea valorii reale (a pământului cultivabil).

d) Constatarea obiectivă a costului de producție, pe o unitate agricolă existentă (jugăr, pogon, sau hectar) și a venitului acestei unități. Ultimele trei chestiuni ne-ar indica precis starea de mizerie a agricultorilor, starea înapoiată a producției noastre agrare și caracterul epocii noastre, epocă de scurtă tranziție.

II. Soluții. 1. Moratoriu — legal sau cu voia stăpînitorilor.

2. Reducerea legală a datoriilor țărănești luând drept criterii productivitatea solului și a muncii agricole, valoarea actuală a pământurilor grevate și a imobilelor rurale clădite sau unitatea de măsură a vre-unui produs agricol potrivit — o adoptă: toți agricultorii mari și mici și o resping toți creditorii.

3. Reducerea dobânzilor: se poate face prin modificarea legii cametei, scăzând încă dobânda, prin bunăvoința creditorilor care își înțeleg interesele și nu vreau să piardă și ce mai au și prin conversiune.

Conversiunea convine bancherilor și le este indiferentă în fond, agricultorilor. Convine mai ales în felul următor:

Creditorii să nu facă nici un fel de sacrificii — Statul va trebui să devină creditor unic al agricultorilor, preluând al pari și cu dobânzi convenabile portofoliile băncilor falimentare, consolidându-le situația prin „consolidarea datoriilor țărănești” și consolidarea mizeriei contribuabilului ne-

căjit. Proprietatea țărănească neproductivă și încărcată de sarcini ipotecare și fiscale nu va fi degrevată și ușurată absolut cu nimic, căci în măsura în care se vor reduce dobânzile datoriilor agricole sau reducându-se chiar capitalul, vor crește impozitele directe sau indirecte pe diferite produse țărănești sau fabricate de care țărânul are nevoie sau vor rămâne neschimbate actualele impozite pe care țărânul nu le poate plăti.

În schimb băncile vor binecuvânta prin rugăciuni conversiunea datoriilor țărănești. Conversiunea se mișcă într'un cerc vicios „inconvertibil” ca și democrația libertară.

4. Ștergerea (iertarea) datoriilor agricole.

5. Asociația eliberă sub formă cooperativă a tuturor micilor producători în cooperative de producție, de desfacere a produselor și de credit, determinată de o întinsă propagandă și dacă nu se poate cooperare silită. Tot ca o problemă de asanare a creditului particular, să se interzică pe viitor sub drastice sancțiuni operațiile de depuneri băncilor, fiind autorizate a face asemenea operații numai instituțiile financiare ale statului, județului și comunei, instituțiile de credit cooperativ și Banca Națională. Problema depunerilor am anexat-o aci la cooperare, fiindcă depunătorii în general nu sunt oameni cu spirit speculativ ca bancherii. Prin urmare și reforma regimului bancar. Aceste soluții nu le vreau boierii țării.

6. Exproprierea capitalului. Nu putem omite o asemenea soluție, fiindcă noi ne-am propus să arătăm toate soluțiile. Vorbim de cele principate, căci mai pot fi și altele intermediare, sau derivate. În orice caz această soluție comportă revoluționarea complectă a societății capitaliste, ea neprivind numai domeniul financiar, ci având un caracter general și profund social-economic. O supunem totuși spre cercetare și meditare partidului liberal.

Concluzie finală.
Chestia popularității.

Oricum s'ar rezolva problema datoriilor țărănești, adică orice soluție s'ar adopta, nu trebuie să se uite un lucru: chestia popularității. Nu a popularității guvernului actual, nici a vre-unui partid politic care și-ar asuma sarcina asanării creditului rural, ci de popularitatea regimului social-economic burghez. Căci dacă va eșua toată treaba asta, dacă mizeria va rămânea neatinsă, atunci se surpă șandramaua în mod iremediabil.

Popularitatea, acest moment al asentimentului colectiv, se poate frânge în acțiuni anarhice, în clipa în care s'au epuizat ultimele iluzii și provizia de răbdare. Ar trebui pentru aceste motive să fie mai cumpătați și mai prudenți făuritorii de lozinci pripite, care n'au alt rost decât de a turbura apele și a întuneca orizonturile.

P. T.

P. S. Mai avem o soluție: soluția împrejurărilor. Să respectăm ritmul dezvoltării normale a lucrurilor. Am putea-o numi soluția înțelepților. Într'adevăr, economia capitalistă ar trebui să refuze orice intervenție statală. Clasa burgheză, clasă dominantă care sintetizează aspirațiile națiunii întregi, n'ar trebui să amestece statul în regularea relațiilor economice dintre indivizi. Cel mult i-ar putea cere sfaturi practice și de ordine tehnică, privitoare la asanarea crizei, dar nu amestec direct. Aceasta pentru că intervenția statului în forma în care o concepe burghezia nu ajută cu nimic în împrejurările de astăzi și miroasă a spoliație vulgară care produce revolta și indignarea oamenilor cum se cade și a celor revoluționari de meserie.

Credem că mulți se gândesc la treaba aceasta!

Viața este prea scurtă ca să fie mică.

Disraeli.

Cetiți și plătiți
„CHEMAREA”

VINURI „Fetița virgină” și „Rizling” din Teaca

au sosit la Hotel și Restaurant cu grădină de vară

„COROANA” Cluj, Calea Victoriei

Lăutarul cântăreț LUDOVIC VIRAG cântă zilnic cu orchestra sa

Despre social-democrația contemporană

„Il y a peu de choses nouvelles sous le soleil en matière de clowneries sociales. Aristote a déjà donné des régies de paix sociale: il dit que les démagogues devraient dans leurs harangues ne paraître préoccupés que de l'intérêt des riches, de même que dans les oligarchies, le gouvernement ne devrait sembler avoir en vue que l'intérêt du peuple“.

(Georges Sorel: Réflexions sur la violence.)

mult de o jumătate de veac au să turbure apele mișcării economice capitaliste în plin pro-samă de curente de opinii, unemase și astăzi pe planul ideaticii altele luând forma concretă a organizațiilor politice menite prin verența și mijloacele de luptă în-înțate să aibă monopolul mișcă-de masse.

sigur că construcții utopice și ri „de armonie universală” și de re supremă și eternă a masselor lipsit nici mai înainte, ba chiar, t ne înapoiem în trecut, recoltăm belsug utopii morale și politice, eă în trecut societatea omenească onstituia obiectul unor preocupări ifice, așa că fantasmagoriile cele euidate ocupau un loc de cinste xplicația fenomenelor sociale. Cu ea, omul a început să-și dea sea- lin ce în ce mai precis de rapor- e lui cu ambianța, să distingă e este natural de ceea ce este crea- a impusă de multiple interese, cu vânt a început să analizeze struc- societatea, clasele ei componente porturile dintre ele, tendințele ului din care face parte. Dintre e curente revoluționare, care au at în veacul al XIX-lea cel mai ntant prin extensiunea și seriozi- lui este socialismul științific- ist. Marxismul apare ca o reac- în contra socialismului utopic și ului său legitim, reformismul. Dar eurentul marxist nu este lipsit de ocure și confuzii așa că pentru rirea sensului său adevărat, tre- e, după cum spune Benedetto- o întreagă muncă de interpre- prin reluarea problemelor puse și tarea lor în lumina noilor expe- e sociale. Altfel întreaga doctrină Karl Marx rămâne infructuoasă, imobilizarea ei într-o concepție nicistă, așa cum au făcut-o o sea- din discipolii primului tehnician voluției sociale.

ce constă marxismul? Întrebarea cu ată mai firească, cu cât în ar- ul de față, urmărim să descifrăm ul adevărat al mișcării social-de- fiate în toate nuanțele ei, adică să izăm rostul partidelor socialiste pene și prin urmare și-al partidu- social-democrat din România. Mar- ul este expresiunea eclectică (de dualismul său ideologic) a socialis- și utopice și-a mișcării spontane re- ționare a masselor muncitorești nitate în sindicate. Pe deoparte x construiește ca și utopiștii pla- ideale de reformă socială, planuri n'au fost nici când verificate de ie, dar care îndeplinesc rolul unui program de reconstrucție socială asta este partea finalistă a con- ței marxiste) iar pe de altă parte eă în mod concret o metodă pra- care să ducă la scop și care con- in organizarea muncitorilor în sin- te revoluționare. Cea de a doua e constituie ceea ce se cheamă în obișnuit: ideea luptei de clasă sau l violenței creatoare în istorie. Pe t dualism ideologic și practic se este și motivează întreaga mișca- social-democrată contemporană. So- smul actual european, ca orice are politică se complac de mi- în echivoacul marxist neputând e între violența pură și idealul de mă socială evolutivă. De aci imo- atea lui aproape religioasă și in- ritatea lui chiar față de mișcarea dox-liberala. Social-democrația po- a atras și poate va mai trage tă vreme foloase din complexul xist. Poate nici o doctrină până ză n'a fost așa de elastică și de co-

modă pentru cucerirea și menținerea puterii politice. De aceea social-democrații au și primit jocul parlamentar democratic. În ce constă metoda de luptă a social-democrațiilor și care-s telurile lor?

Metoda social-democratică este foar- te simplă: planurile socialist-utopice sunt nada masselor proletare care sprijinesc ascensiunea la cârmă a par- tidului, iar lupta de clasă potențată până la limita unei „imnente” revo- luții este spaima necesară părăsirii puterii din partea burgheziei care și-a pierdut conștiința propriilor sale inte- rese și-a forței sale dominante, pen- tru a face loc noilor veniți, care au fost opriți până aci de a gusta din fructul oprit al puterii.

Acum, scopul social democrațiilor, este foarte ușor de precizat: puterea cu toate „fericirile” ei pentru noua aristocrație roșie, aristocrația sindica- lă. Și mascarada asta s'ar continua multă vreme dacă n'ar interveni ele- mente neprevăzute și dacă violența proletară n'ar depăși de multe ori in- tențiile tribunilor microcefali. Este foarte interesant de cunoscut din punct de vedere sociologic și psihologic sub- stratul mișcării politice socialiste și deaceea să încercăm să ne apropiem mai mult de sensul acestei mișcări și să arătăm întrucât constituie un pro- gres față de liberalismul adevărat.

Este foarte grea în ultima vreme „meseria” de social-democrat! În vea- cul trecut și chiar înainte de războiul cel-mare la începutul veacului acestuia răsunau piețele publice de catilina- rele triburilor infuriate. Astăzi, prin participarea directă sau indirectă la opera de guvernare s'au potolit de tot și s'au convertit la principiul sacro- sanct al autorității și la regulile de fier ale statului burghez. Dar prin acest fapt socialismul european a de- venit antimarxist, fără a fi verificat măcar în parte ideile maestrului, a că- rui doctrină a devenit un fel de ca- tchism religios, descărcat de orice senz- concret și din care viața pare că s'a depărtat pentru totdeauna.

A avut marxismul acest viciu orga- nic? Nu disentanăm, întrucât nu acesta a fost scopul nostru. Programul parti- dului social-democrat? Luați progra- mul oricărui partid burghez democra- tic, plus nota bătaioasă, dar inope- ranță a programului socialist. Toate îmbunătățirile condițiilor de trai ale păturei muncitorești se datorese miș- cării muncitorești sindicale, sponta- ne și violente. Partidele socialiste n'au făcut altceva, decât au dozat elegant și util pentru dănele, evitând cu di- bacie pericolul acțiunilor muncitorești violente și generalizate, luptele de cla- să. Dar exercițiul acesta neîntrerupt a desvoltat conștiința de clasă a munc- itorilor, conștiința puterii lor și-a ro- lului lor istoric de clasă revoluționară, îndepărtându-i de mișcarea politică social-democratică. *Massele proletare, a căror conștiință a fost revoluționată de mișcarea sindicală modernă nu mai pot fi guvernate democratic.* Dealtfel, nu avem decât să analizăm faptele gu- vernelor socialiste europene, pentru a vedea neputința lor, nota lor reacțio- nară și inferioară sub raport creator liberalismului burghez. La ce se reduc soluțiile guvernelor socialiste europene în criza de astăzi?

1. La soluția clasică burgheză a eco- nomiilor bugetare, prin urmare la o reformă fiscală prin simplificarea apa- ratului de stat și reducerea cheltuielilor.

2. La intervenția statului reprezen- tativ pentru conservarea socială. Să știe că Marx a fost dușmanul inter- venționismului, aceasta însemnând in- tărirea statului în detrimentul forțelor productive. Și burghezia a practicat și practică neîntrerupt intervenția sta- tului în ordinea economică, dar dintre toate formele de intervenționism cel cunoscut sub forma de economie diri- gată și care conține multe elemente socialiste (a-și putea spune că este rez- ultanta „fericită” a eforturilor social-

democrației) este cel mai reacționar din câte s'au putut concepe. Este o ade- vărată piedică a progresului. Prin acest soi de intervenționism democ- rația contemporană ia forme feudale.

În ce constă? Iată-l:

Limitarea concurenței, a bogăției in- dividuale prin suspendarea cotelor de amortizare și reducerea venitului prin- tr'o fiscalitate sălbatică, subordonarea producției „trebuintelor” socotite după tipicul sgărcit în plăceri al moralei clericale, raționalizarea prin concen- trare silită înființându-se un soi de monopol în așa zisul interes public. Mijlocul statului, ordonanțele guver- namentale. Toată politica economică a guvernelor social-democrate verifică formula lui Sorel: „Astăzi vedem pu- teri considerabile coalizându-se pentru a încerca să reformeze economia capi- talistă în senz medieval, prin mijlocul legilor. Socialismul parlamentar ar voi să se unească cu moralistii, cu bise- rica și cu democrația, în scopul de a împiedica mișcarea capitalistă și acea- sta n'ar fi imposibil, dată fiind lăși- tatea burgheză”. Astfel, capitalismul, în plină desfășurare a forțelor sale, este izbit în inimă de social-democrați și de protagoniștii lui adevărați, pen- tru necesități de conservare socială. Ideea de luptă, voința de afirmare a forței, pârghia capitalismului și esen- ta lui practică și teoretică, este amenințată nu din nevoia de echilibru economic și de armonie socială, ci pen- tru o conștiință dar păcătoasă împie- dicare a progresului. Datoria genera- ției noastre se definește dela sine: apă- rarea tendințelor firești ale economiei capitaliste, indiferent de procesele so- cial-economice ce vor urma, prin ru- perea zăgăzurilor care încercuiesc li- bertatea noastră. Între gluma pericu- loasă de-a statul și societatea și fapta aspră și sălbatică a unei generații ro- buste și îndrăznețe nu-i greu de ales. Dar pentru a arăta mai plastic absur- ditatea etatismului gen social-demo- erat, să dăm cuvântul lui Karl Marx părintele socialismului științific:

„Acei care, ca Sismondi, vreau să revină la justa proporționalitate a pro- ducției conservând bazele actuale ale societății, sunt reacționari, pentru că, pentru a fi consecvenți, ei trebuie să se asemeneze să vrea a reduce toate cele- lalte condiții ale industriei timpurilor trecute... În societatea actuală, în in- dustria bazată pe schimburi indivi- duale, anarhia producției care este sursa atător mizerii, este în același timp sursa întregului progres”. (Karl Marx: Misère de la Philosophie). Această caracterizare nu mai merită nici un comentariu, ea exprimând nota anarhică, dar în același timp dinamică a economiei capitaliste. Să admitem că reglementarea producției pe cale de legi și ordonanțe, ar fi impusă de con- dițiile crizei actuale. Va putea oare so- cial-democrația rezolva cealaltă pro- blema tot atât de capitală, reducerea cheltuielilor bugetare, prin simplifica- rea aparatului de stat?

Partidele social-democrate, ca și par- titele burgheze n'au decât un singur scop: cucerirea puterii. Deosebirea în- să între social-democrați și burghezi este capitală în ceea ce privește func- ționea și rolul statului politic existent: în concepția social-democrată statul este un instrument de satisfacerea do- rințelor unei vaste armate de biuro- crați agitatori”. Pentru stăpânirea masselor înăsprite prin ațâțarea pa- siunilor, puterea de stat trebuie mă- rită considerabil. „Statul popular, își întinde din ce în ce tentaculele, pen- trucă masele devin din ce în ce mai greu de înșelat, când primul moment al luptei a trecut și trebuie totuși să susție avântul lor într'un moment de acalmie: aceasta reclamă o mașină electorală complicată și prin urmare un foarte mare număr de favoruri de acordat”. Sorel.

Iar pentru a avea tabloul complet al acestei mașini electorale să cităm din Ostrogorski, modul de funcționare al mașinilor americane: (se înțelege ne- socialiste și totuși destul de complicate și costisitoare pentru bietul contribu- bil) din cartea sa: „Democrația și par- titele politice”. El dă următoarea de- finiție mașinei: „Un agregat de oameni eșalonându-se ierarhic, legați unul de altul prin devotament personal, dar pe baza muncenară, și preocupați numai de a-și satisface poftele lor, exploatând șansele partidelor politice”. — Cam la acestea s'ar rezuma forța politică a social-democrației contemporane.

Exploatând în interesul unor clu- buri supraînărcate avantajile pute- rii politice, social-democrații și-au do- vedit incapacitatea lor pretutindeni. Așa se explică cascadele tuturor par- tidelor „roșii”, neputincioase în fața tuturor problemelor puse de criza cum- plită de astăzi. — O experiență în plus nu numai inutilă, dar chiar periculoa- să progresului economic și social al omenirii.

Exploatatorii luptei seculare dintre săraci și bogați „se pot felicita” pentru un singur rezultat: au slăbit conștiin- țta forței dominante a burgheziei și-a inițiativelor ei îndrăznețe și-au dena- turat senzual adevărat al luptelor pro- letare născute la umbra uzinei orga- nizoare de muncă productivă.

Burghezia, sleită de luptă conduce astăzi omenirea după catehismul sterp al social-democrației reacționare și an- timarxiste, iar proletarii, forța vie a sindicatului muncitoresc modern se luptă pentru recăștigarea propriei lor conștiințe marxiste, îndepărtându-se de directivele spirituale ale socialis- mului pacifist. Niciodată lupta de cla- să nu a fost mai sălbatică ca astăzi, după ce muncitorii au gustat fructul amar al deziluziilor social-democrate.

PETRE TUTEA.

Cu insistență rugăm pe toți abonații să-și achite abonamentele.

Peste creste ude

peste creste ude
s'aude, s'aude
turmă fără urmă
pe cât ce se curmă
Coborând spre ballă
în zarea cealaltă...

io, cioban lunatic
cu piept de jeratic,
ce să mă mai fac
pe vârful sărac,
pe vârful sărac?!

viscocele latrá
prin copaci prin piatră...
at vîntului cîni

m'au mușcat de mâini,
crudul vremii lup
m'a mușcat de trup.

gîndul biet de el
piere ca un miel
rătăcit de turmă,
turmă fără urmă...

mi-au rămas merinde
doine și colinde,
pe pustii poteci
spre zăpezi de veci...
ce să mă mai fac
pe vârful sărac,
pe vârful sărac?!

A. Cotruș.

BULETIN INTERN

Comunicatul dela Cluj. Consiliul Prezidial al secției pentru Ardeal și Banat al partidului național-tărănesc, compus din foștii miniștrii, subsecretari de stat, președinții și vice-președinții corpurilor legiuitoare, întrunit în 9 și 10 Septembrie la Cluj sub președinția dlui Dr. Alexandru Vaida-Voevod, examinând situația politică, fixează rezultatul discuțiilor într'un comunicat dat presei, cu următorul cuprins:

a) Prin instaurarea regimului actual la căma țării s'a violentat inutil voința ei. Incapacitatea acestui guvern a provocat o gravă criză de autoritate și de încredere.

b) Se cere intrarea în legalitate a guvernului, care înțelege să-și îndeplinească misiunea transformând justiția Transilvaniei în instrument de prigoană politică.

c) Guvernul epuizează rezervele financiare ale țării în profitul marilor bănci, Banca Națională reducând creditul micilor bănci provinciale.

d) Se începe din nou sistemul de sfidare a provinciilor prin inaugurarea unui regim centralist, desființându-se prin decrete legi, și-n contra constituției instituțiile de autonomie administrativă create de guvernarea național-tărănistă. În consecință se afirmă din nou nevoia unei reale decentralizări administrative, cu garanții în constituție.

e) Se constată cu îngrijorare că actualul guvern s'a îndepărtat dela „drumul drept al politicii noastre externe tradiționale”.

f) Afirmă necesitatea aranjării neîntârziată a datoriilor țărănești.

g) **Intr'o impresiune unanimă, cere călduroasă revenirea dlui Iuliu Maniu la conducerea partidului național-tărănesc, personalitatea marelui om de stat, experiența și înțelepciunea sa fiind cea mai bună chează, pentru conducerea destinelor țării noastre, în împrejurările grave de astăzi.**

O anumită presă bucureșteană înțelege și de data aceasta să-și verse veninul regionalist, să provoace pentru interesele unei elici oligarhice o mișcare autonomistă sau mai precis s'o erezie dacă nu există, fiind de perfect acord sub acest raport cu presa minoritară din Ardeal. **La Cluj s'a întrunit o secțiune (așa suntem noi organizați, pe regiuni) a partidului național-tărănesc, singurul partid regnicolar din România și prin urmare singurul în stare a consolida unitatea suflotească a tuturor Românilor. Nebunii cafenelei literare și-ai bulevardelor întortochiate, samănă vânt, iar adversarii noștri din afară și din lăuntru vor culege furtună. Să se știe un lucru: viața partidului nostru s'a plămădit și se desăvârșește în suflotele noastre, iar în privința mijloacelor de luptă în contra adversarilor noștri politici nu ne simțim obligați la o prea delicată alegere, mai ales când acești adversari și-au pierdut busola și-incep să calce în străjehini. Dealtfel, nu se mai impune dialectica ascuțită cu parfum de bizanț a boierilor noștri învechiți în rele. Ne-am obișnuit și cu șantajul, „puțin murdar” pe chestia patriotică. Pot îmbăta pe alții cu asemenea baliverne, nu pe noi, care avem un dram de experiență. **Autonomia Ardealului?** Se discută și desăvârșește la București. Este un efect al centralismului. Se fac socoteli mărunte și de tarabă, dar eu tăle. Ne inundă un val de neputință sfidătoare. Tehnicianii oportunistului democratic sunt coplesiti de iluziile create de mistica statului. Guvernarea lor (așa cred ei!) va fi de lungă durată, fiindcă se sprijină pe vârfuri de spadă. Tara se sbate în chinuri având burta plină de noduri dureroase de limbrici. Protipendada bucureșteană, după ce a epuizat toate argumentele autonomiste, speră într'o îndulcire a situației printr'o serie de căsătorii politice cu vovezii**

Ardealului ea pe vremea domnitorilor principatelor dunărene.

Diverse comploturi democratice și antidemocratice. În toată țara se întâmplă așa ceva. S'a încropit o luptă între parlament și forțele reacționare, așa ca pe vremea lui Cromwel. Lupta în contra partidelor politice își produce efectul dorit. Constituționalism, democrație, parlamentarism sunt noțiuni care oricât de învechite ar fi, mai pot servi încă drept supape de siguranță. Burghezia liberală este datoare să trăiască cu demnitate ultimele consecințe ale dramei istorice al cărei actor principal este.

Partidul liberal. Se întrunește și se reorganizează.

Duca.

Nicușor Săveanu.

Antonescu și iarăș Antonescu.

Slăvescu copist la Banca Românească și autor de cărți didactice, etc.

Acțiuni incoherente și contradictorii. Nici un om de ispravă. Pentru ciaprazariiăștia o guvernare este o rentabilă afacere de bancă.

Un fapt mărunț cu adăucă semnificație morală. Gazetari și scriitori români îndeplinesc funcția de agenți acoperiți ai siguranței. Ar fi un fel de incompatibilitate etică, în faptul că preoții ideilor și sentimentelor pure „adoră” siguranța generală. Slujitorii lui Apollo n'au nevoie să umble acoperiți, fiind suficienți pentru trupurile lor înfierbântate o togă sdrențuită.

Reforma constituției. O cer și cei care au făcut-o mai mult de rușine și de ochii lumii, decât din convingere. O cer și celelalte partide politice. Conținutul noii constituții? Dar aceasta este o altă chestie, cum ar spune Kipling.

Declarațiile dlui Iorga. Altele noi. Stă la putere cât o vrea el, nu cât vom vrea noi.

Politica culturii (nu aia dela institutul social român) preconizată de d. Iorga:

1. Saboți de lemn pentru toată lumea școlară.
2. Învățământ practic de 2 luni sistem Simion Mehedinți. (Undiță, sac de pește, numismatică, arheologie, etnografie și folklor).
3. Cămăși și izmene casute cu articele Batiste trielore.
4. Învățământ (educație și instrucție) estival pe lângă țirle, patronat de Sextil Pușcariu și de ginerisio minier și electricianul.
5. Studiu profundat al căciuhilor de oaie țărănească purtate de vovezii români.
6. Pregătirea sufletelor, pentru a se declara împărăție după tradițiile moștenite din bizanț.
7. Și celelalte, bune, drepte și înțelepte.

Chestionar cotidian pentru o gazetă democratică sau nedemocratică care s'ar hotărî să abandoneze șantajul și pescuirea cititorilor din apele turburi ale prezentului. Situația guvernului Iorga. (Cea adevărată). Despre inutilitatea spontană a legilor votate de parlament. Balonul cu oxigen și mizeria generală. Liberalismul nu mai poate satisface nevoile insului. Intre aptitudini (teoria personalității liber dezvoltate) și necesitățile stringente ale vieții. Vechi regim (feudalism), republică democratică sau monarhie constituțională, social-democrație parlamentară, dictatura proletară. „actualul vechi regim”. Categoriile istorice ale lui Sorel sau despre iluziile progresului. Statul, dușmanul curentelor de opinii și piedica greu de înfrânt a noilor metode de guvernare. Procesul convertirilor comode și lipsa elanului creator. Omul și natura. Omul și societatea. La noi ea și aiurea. **Presa literară a capitalei, inteligențele estetice, intelectuali sterpi**

și legile de fier ale nevoilor materiale. Puterea de persuaziune a mămăligii, cărnii, băuturii, locuinței, hainelor, spălatului, luminatului și căldurii căminului asortat din vreme cu lemne sau încălzit central prin uzină termoelectrică. Problema culturalizării interale a masselor. Descompunerea migăloasă a nevoilor insului și necesitatea presei concrete. Dela om la om. Cuvântul copiilor săraci și al majorilor fără căpătăiu.

Resemnarea stoică stăpânește astăzi numai suflotele vacilor cu lapte. Biserica bate periferiile sufletului uman. Excursii romantice și dramatice la mahala. Răsmirița oamenilor urăși, murdari și proști și spaima c lor frumosi, cumini și bine hrăniți. Proletari conștienți, inconștienți și ridicoli. Burghezi liniștiți și de treabă, pehivani, timorași și războinici, curtenitori și obraznici, cinstiți și excroci, incapabili și creatori, caraghioși și demni. Rodnicia șantajului în presa contemporană. Anchete sălbatice și fără dedesubturi. Vitriolul adevărului și alifia calmantă a minciunii. Cifre, fapte, idei și oameni desprinsi din natura darnică în bogății și podoabe, dar sgărcită cu tainele ei indescifrabile.

Mizeria miniaturizează cuceririle tehnice ale genului uman. Fard și realitate. Insuficiența parfumului și inundarea miazmelor. Inutilitatea cuvântului și reportajul fotografic și prin fonograme. Trecut și viitor apropiat. Resturi spălăcite. Întrebări directe și răspunsuri pe șleau. Proliferarea aparatului guvernamental și diminuarea similită a aparatului funcționaresc. Cine anarchizează societatea și cine-i pune inutile zăbale în gură.

Profesiștii liberi renunță la libertatea lor iluzorie și vreau să între argași la stat, județ, comună sau alt stăpân de treabă și milos. De vorbă cu golani, așa cum obișnuiește în orele de meditație, de digestie și de generos umanitarism presa noastră democratică. *Despre toți și despre toate „întru cinste și întru adevăr”.*

Aspect de ansamblu. Mizerie. Simuciderii cu diferite instrumente după categorii sociale a insului neimpăcat cu el însuși și cu viața. Criză de structură. Cauze cunoscute. Singura atitudine normală: atitudine de spectatori. Respectul față de procesul de evoluție naturală a ordinii economice. Soluții vechi, în circumstanțe noi. Partidele de ordine au o oarecare demnitate politică. Teoria ordinii constituite mai poate fi un criteriu de acaparare a puterii. Anchiloză.

Buletin extern

Liga Națiunilor. — A fost ales din nou președinte DI Titulescu. Ne bucură. Germanii de nord cu cei de sud au realizat un disacord economic și politic, renunțând la proiectul de uniune vamală. **Avem o nouă teorie în dreptul internațional public: popoarele aparținătoare ligii națiunilor, și-au pierdut „independența de a renunța la independența lor”.** În viitor sunt obligate să rămână libere, pentru că așa cere pacea eternă.

S'au mărit numărul comisiunilor și subcomisiunilor de cercetări și studii. A fost invitată și America. — Nu era nevoie, căci vine ea (prea vine) și nechemată.

Se zice că discursul D-lui Titulescu rostit la Geneva a fost puțin denaturat de presa noastră, din cauza legii alarmismului. Conține ceva alarmant? N'a spus nimic nou ci ceia ce afirmăm și noi mereu. Cele afirmate capătă valoare și semnificație politică deosebită, prin faptul că au fost enunțate de un om de talia D lui Titulescu.

În Ungaria. Groaznic atentat de cale ferată. A fost aruncat în aer un pod în momentul trecerii trenului expres Budapesta—Viena. O formă scraboasă a metodelor întrebuintate de anarhiști.

În Austria. Lovitura de stat eșuată. Cauza eșuării: lipsa substratului popular. *Incolo, pe frontul de vest nimic nou.*

În Balcani. Atentate, diferite fenomene sismice, meteorologice și mistice. Somașul este o boală occidentală și americană, popoarele agrare sud-est europene hrânindu-se de obicei cu mămăligă și cu napi. **Au devenit obligatorii cursurile seriale de drept constituțional.**

Etapele de evoluție lul Bernard Shaw

La întoarcerea sa din Rusia, m scriitor a fost întâmpinat în Paris d gazetar francez care i-a pus întrebări. — Știind că D-voastră a-ți deveni simpatizant al mișcării revoluționare letare, V'aș ruga să mi expunți pe procesul de evoluție al persona D-voastră.

Care au fost momentele din D-voastră, care-au marcat o transformare și care au fost motivele determinante? La acestea Bernard Shaw răspunde caustic:

— Ce crezi D-ta că sunt eu am sau mastodont?

Omul este o ființă mai mult sau puțin conștientă și-și poate aranja tența după nevoile lui impuse de momentul istoric. Că schimbarea unei stări sociale într'alta se face mai repede sau mai cet, este chestie care nu mă privește pe

Evenimentele sunt mai presus de rențele noastre voluntare sau involuntare iar capriciile și dorințele omului diferor epoci, sunt jocuri aparente ale legii de fier. Totul se reduce, la stiuinea de înțelegere și nu de comod spirituală și-n acest senz credem că deosebim de celelalte dobitoace mari și

Interview cu un om cinstit și cuminte

Pentru că între reforma agrară și versiunea datoriilor agricole sunt aspecte perfecte atât în ceiace privește conștientă „social-economice” cât și în ceiace vește procedeele de realizare (adică zisele soluții) am interviuevat pe celătean cumsecade întâlnit la întâmplare a cărui binevoitoare și onestă înțelegere se rezumă în următorul dialog:

Noi: S'a făcut reforma agrară în România?

El: Cred că da și cred că D-voastră știți acest lucru ca și mine. (Văzând teța modestului nostru preopinent, mai adresat câteva întrebări. Neofitii oamenii „fără răspundere” nu sunt de jegoși și de imposibili ca miniștrii agrare?)

El: În ceiace privește producția agricolă. Valoarea socială și morală? Un dorado al intermediarilor de toate categoriile exprimat scurt și concludent în cuvântul evocator de rușine: fraude.

Noi: Cum îți explici acest rezultat?

El: Nu pot da nici o explicație. (Căteanul cu pricina nu se ocupă cu serologia substanțială și se vede treaba că și-a pus nici odată problema structurii societății actuale).

Noi: Mai există mare proprietate în România?

El: Nu știu. Și mi se pare că nu nimeni.

Noi: Ce crezi și ce zici de conveniența datoriilor agricole?

El: Imi rezerv părerea după conversații.

Noi: De ce?

El: Fiindcă atunci o să răspund: făcut conversiunea datoriilor agricole și exproprierea și improprietărea țărănilor, rezultatul este egal cu zero pe agricultori și iarăș nu știu din ce cauză poate de cuminte, dar noi pentru că facem politică o să luăm parte la discuții, propune și soluții, atâtea soluții, așa la scadența răspunsului Dumitale de sus, să putem alege una și lată, pe astăzi nu o putem propune răspicat considerațiuni „patriotice”, financiare solidaritate națională în momentele ale economiei noastre sociale și de și mai ales din cauză că criza actuală va produce efectele aproape automatele nostru reducându-se la o simplă stare și recunoaștere a împrejurărilor schimbate.

După această scurtă întreținere înrată în fumul albaștrui și parfumat figar, ne-am strâns mâna prietenesc și ne-am văzut fiecare de mizeriile noastre mărunte.

REDACTOR RESPONSABIL:

BAZIL GRUIA